Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Қўмитасининг рўзномаси

1991 йил 13 июнь
ПАЙШАНБА
№ 112 (5.154).
БАҲОСИ 8 ТИЙИН

1974 йил 1 январдан чиқа бошлаган ◆ Ҳафтада беш марта чоп этилади

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бешинчи сессияси

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ ТЎҒРИСИДА АХБОРОТ

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бешинчи сессиясида.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ ва Р. НУРИТДИНОВ олган суратлар. (ЎзТАГ).

12 июнь куни Тошкентда ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг бешинчи сессияси иш бошлади.

Мажлисни Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари Б. И. Бугров очди.

Сессия қатнашчилари депутатлар А. А. Алимов (381-Димитров сайлов округи), Ҳ. Сержонов (489-Шўрахон сайлов округи), А. Мўминов (145-Комсомолобод сайлов округи) хотирасини бир дақиқа сукут сақлаб ёдга олдилар.

Ўрни бўшаб қолган депутатлар ўрнига сайланган Ўзбекистон ССР халқ депутатлари ваколатларини тўғри деб топиш ҳақида мандат комиссиясининг раиси Ш. М. Мирзиёев маъруза қилди. Ўзбекистон ССР Конституциясининг 104-моддасига мувофиқ Олий Кенгаш Ўзбекистон ССР халқ депутатлари Коммунистик районидаги Свердлов номли жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси А. Г. Машахановнинг (100-Бордонкўл сайлов округи), Ўрта Осиё темир йўли Фарғона бўлимининг бошлиғи М. Мирҳамзаевнинг (401-Темир йўл сайлов округи), халқ депутатлари Андижон вилоят Советининг раиси, Андижон вилоят партия комитетининг биринчи котиби К. Ҳ. Ҳолмирзаевнинг (145-Комсомолобод сайлов округи), Қорақалпоғистон АССР Олий Кенгашининг Раиси, Ўзбекистон Компартияси республика комитетининг биринчи котиби Д. Н. Шамшетовнинг (489-Шўрахон сайлов округи), Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг раиси Ш. М. Йўлдошевнинг (381-Димитров сайлов округи) ваколатларини тўғри деб топди.

Олий Кенгаш сессиянинг кун тартибини тасдиқлади. Депутатлар қуйидаги масалаларни муҳокама қилишни белгиладилар:

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раиси тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши иш тартибининг лойиҳаси тўғрисида.

«Мустақил давлатлар иттифоқи тўғрисида»ги шартноманинг лойиҳаси ҳақида.

«Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси билан Қирғизистон Республикаси ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида»ги шартномани ратификация қилиш ҳақида.

«Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси билан Туркманистон Совет Социалистик Республикаси ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисида»ги шартномани ратификация қилиш ҳақида.

Ўзбекистон ССР ҳукумати табиий офатларнинг оқибатларини бартараф этиш юзасидан кўраётган чора-тадбирлар ҳақида.

«Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг лойиҳаси ҳақида.

«Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонунининг лойиҳаси ҳақида.

«Ўзбекистон ССР давлат солиқ идоралари тўғрисида»-ги Низом лойиҳаси ҳақида.

«Маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги Ўзбекистон ССР кодексига;

Ўзбекистон ССР жиноят-процессуал кодексига;

корхоналар, бирлашмалар ва ташкилотлардан олинадиган солиқлар тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонунига;

Ўзбекистон ССР фуқароларидан, хорижий фуқаролардан ва фуқаролиги бўлмаган шахслардан даромад солиғи олиш тўғрисидаги Ўзбекистон ССР Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги қонунларнинг лойиҳаси хусусида.

«Ўзбекистон ССРда ташқи иқтисодий фаолият тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.

«Ўзбекистон ССРда чет эл инвестициялари тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.

«Ўзбекистон ССРда кооперация тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.

«Йўл ҳаракати қоидаларини бузганлик учун жавобгарликни кучайтириш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонуни лойиҳаси ҳақида.

Ўзбекистон ССР давлат ҳакамлиги идораларини қайта ташкил этиш тўғрисида.

«Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асосий қонуни)га қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.

«ОИТС билан касалланишнинг олдини олиш тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни лойиҳаси ҳақида.

Ўзбекистон ССРнинг баъзи қонун ҳужжатларига қўшимчалар ва ўзгартишлар киритиш тўғрисида.

«Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши мандат комиссияси ва комитетлари тўғрисида»ги қонун лойиҳаси ҳақида.

Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитети раиси тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Табиатни муҳофаза қилиш давлат комитетининг раиси тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Олий судининг раисини сайлаш тўғрисида.

Ўзбекистон ССР Президентининг фармонларини тасдиқлаш тўғрисида.

Депутатлар айрим бошқа масалаларни ҳам муҳокама қиладилар.

Сессияда Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов нутқ сўзлади.

У ўз нутқида республикани ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг долзарб муаммоларига тўхталди. Ҳозир, бозор иқтисодиётига ўтиш шароитида аҳолини, айниқса унинг камбағал табақаларини ижтимоий ҳимоялашга алоҳида эътибор бериш зарур. Ижтимоий-сиёсий вазиятни барқарорлаштириш, юксак унумли меҳнат учун қулай шарт-шароит яратиш иқтисодиётни барқарор ривожлантиришнинг энг муҳим шартларидан биридир. Ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишнинг барча резервларини ишга солиш, ҳамма ерда интизом ва тартибни мустаҳкамлаш керак.

Ҳозирги шароитда республика иттифоқдан ташқарида ривожлана олмайди, деб таъкидлади Президент. Ўзбекистон — тенг ҳуқуқли давлатлар иттифоқи тарафдоридир, бу давлатларнинг иқтисодий ва сиёсий мустақиллиги мустаҳкам бўлиши керак. И. А. Каримов ўз нутқида республикада рўй берган табиий офат оқибатларини бартараф этиш масалаларига катта эътибор берди, иқтисодиётни ривожлантиришнинг белгиланган дастурини амалга ошириш учун бутун халқнинг куч-ғайратларини бирлаштириш бугунги кунда ҳар қачонгидан ҳам зарур эканлигини таъкидлади.

Сессияда ташкилий масалалар кўриб чиқилди.

М. И. Иброҳимовнинг соғлиғи ёмонлиги туфайли уни Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги илтимоси қондирилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси раиси бўлиб ишлаган Ш. М. Йўлдошев яширин овоз бериш йўли билан Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси этиб сайланди.

Олий Кенгаш Ўзбекистон ССР дон маҳсулотлари вазири бўлиб ишлаган А. Н. Муталовни Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси Раисининг ўринбосари этиб тасдиқлади.

Т. А. Алимов Ўзбекистон ССР Президентининг маслаҳатчиси этиб тайинланганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Табиатни муҳофаза қилиш давлат комитети раиси вазифасидан озод қилинди. Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Қурилиш, меъморчилик, уй-жой-коммунал хўжалиги ва ободонлаштириш комитети раиси бўлиб ишлаган А. Ш. Ҳабибуллаев Ўзбекистон ССР Табиатни муҳофаза қилиш давлат комитети раиси этиб тасдиқланди.

Олий Кенгаш А. С. Моргасовнинг бошқа ишга ўтиши муносабати билан уни Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитети раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги аризасини қондирди. Республика Давлат хавфсизлиги комитети раисининг биринчи ўринбосари бўлиб ишлаган Г. А. Алиев Ўзбекистон ССР Давлат хавфсизлиги комитети раиси этиб тасдиқланди.

Ўзбекистон ССР давлат ҳакамлиги идораларини Ўзбекистон ССР Олий ҳакамлик судига айлантириш тўғрисида қарор қабул қилинди. Р. А. Хачатуров унинг раиси этиб тасдиқланди.

Олий Кенгаш У. К. Мингбоевни Тошкент шаҳар суди раиси вазифасидан озод қилиб, уни Ўзбекистон ССР Олий судининг раиси этиб сайлади.

Депутатлар рўйхатдан ўтиш ва овоз бериш чоғида ахборот ва овозларни ҳисоблашнинг электрон тизимидан фойдаланишди.

Сессия ўз ишини давом эттиради.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгашининг қарори

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ РАИСИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўртоқ Шавкат Муҳитдинович Йўлдошев Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси этиб сайлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари **Б. БУГРОВ.**

Тошкент шаҳри,
1991 йил 12 июнь.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси Шавкат Муҳитдинович ЙЎЛДОШЕВ

Шавкат Муҳитдинович Йўлдошев 1943 йилда туғилган, ўзбек, 1973 йилдан КПСС аъзоси. Москва энергетика институтини, КПСС Марказий Комитети ҳузуридаги ижтимоий фанлар академиясини тамомлаган. Иқтисод фанлари номзоди. Меҳнат фаолиятини 1961 йилда Намангандаги «Пятилетка» ип йигириш-тўқув фабрикасида чилангир-таъмирловчиликдан бошлади. 1969 йилдан 1974 йилгача бўлган даврда Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг электроника илмий-тадқиқот институтида катта инженер, «Электротерм» Ўзбекистон ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош заводида уста, цех бошлиғи, Намангандаги электромеханика устахоналарининг бош муҳандиси, «Намангансвет» ишлаб чиқариш корхонасида директор бўлиб ишлади.

1974 йилдан бошлаб партия ва совет ишларида — Ўзбекистон Компартияси Наманган вилоят қўмитасининг инструктори, бўлим мудирининг ўринбосари, бўлим мудири, халқ депутатлари Совет район кенгаши ижроия қўмитасининг раиси, халқ депутатлари Наманган вилоят Совети ижроия қўмитаси раисининг ўринбосари, Ўзбекистон Компартияси Наманган шаҳар қўмитасининг биринчи котиби лавозимларида ишлади. 1985—1987 йилларда КПСС Марказий Комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимида инструктор, 1987 йилдан бошлаб Сирдарё вилоят партия қўмитасининг иккинчи котиби, 1988 йилдан бошлаб Фарғона вилоят партия қўмитасининг биринчи котиби бўлиб ишлади. 1990 йилдан бошлаб эса айни бир вақтда халқ депутатлари Фарғона вилоят Советининг раиси лавозимида ҳам ишлади. 1990 йилда Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг раиси этиб сайланди.

Ўртоқ Ш. М. Йўлдошев СССР халқ депутати ва КПСС Марказий назорат комиссияси Раёсатининг аъзосидир.

УЗБЕКИСТОН СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ КЕНГАШИНИНГ ҚАРОРИ

ЎРТОҚ М. И. ИБРОҲИМОВ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгаши **қарор қилади:**

Ўртоқ М. И. Иброҳимовнинг соғлиғи ёмонлиги туфайли Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раиси вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги илтимоси қондирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раисининг ўринбосари **Б. БУГРОВ.**

Тошкент шаҳри,
1991 йил 12 июнь.

РАЙОН ВА ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТЛАРИГА ТАЯНИБ

Куни кеча Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида шаҳар, район партия комитетлари биринчи котиблари билан кенгаш бўлиб ўтди.

Кенгашни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов бошқарди.

Кенгашда таъкидландики, нисбатан барқарорликка қарамай, жумҳуриятдаги ижтимоий-сиёсий вазият кескинлигича қолмоқда. Таркиб топган мувозанатни бузишга уринишлар тўхтамаяпти. Нарх оширилиши муносабати билан аҳолининг ўз аҳволидан норозилиги кескин кучайганлигидан айрим сиёсийлашган гуруҳлар эҳтиросларни авж олдириш, митинглар ўтказиш, фуқаролар бўйсунмаслик оммавий тадбирларини ўтказиш учун фойдаланмоқда.

Сўнгги вақтда жумҳуриятнинг иқтисодий аҳволи анча чигаллашди, иттифоқ ва жумҳуриятларнинг 1991 йил учун тузилган иқтисодий битимни, айниқса унинг бюджетни шакллантириш қисмини сурункасига бажармаётганлиги сезиларли зарар етказди. Нарх оширилиши муносабати билан белгиланган энг муҳим ижтимоий дастурлар, компенсация тўлаш чоралари барбод бўлиш хавфи остида қолди. Ташқи омиллар билан бир қаторда май ойининг ўрталарида жумҳуриятнинг кўпгина минтақаларида об-ҳавонинг ноқулай келиши вазиятни жиддий равишда кескинлаштириб юборди.

Ана шундай шароитда кўпгина партия комитетлари ғайрат ва қатъият билан ишламоқда, бу эса уларга вазиятни назорат қилиб туриш, меҳнат жамоаларининг барқарор ишлашига, сезиларли ижобий натижаларга эришишга имкон бермоқда.

Бироқ ҳамма жойда ҳам иш ана шундай эмас. Мураккаб вазиятда баъзи бировлар ўзини йўқотиб қўйди. Баъзилар ҳокимият ваколатларини Советларга ва уларнинг ижро этувчи органларига топшириш баҳонаси билан ижтимоий-сиёсий вазиятга таъсир ўтказишдан, ўз шаҳарлари ва районларини ижтимоий-иқтисодий ривожлантириш масалаларини ҳал қилишдан умуман ўзларини четга олдилар. Бир қанча партия комитетларида кадрлар билан аниқ шуғулланмай қўйдилар, уларга нисбатан талабчанликни бўшаштириб юбордилар. Иқтисодиётдаги маълум ўпиришларнинг, бир қанча минтақаларда беқарорлаштирувчи омилларнинг таъсири кучайганининг сабаби ҳам ана шунда.

Ҳозирги пайтда Компартиянинг таянч бўғини — шаҳар ва район комитетлари аниқ, ташаббускорлик ва ҳужумкорлик билан ҳаракат қилиши айниқса зарур. Вазият улардан барча соҳаларда сиёсий усуллар билан юксак интизом ва уюшқоқликни таъминлашни, иқтисодиётни барқарорлаштириш ва одамларни ижтимоий ҳимоя қилиш масалалари изчиллик билан ҳал этилишига эришишни тақозо қилмоқда. Улар меҳнат жамоаларида ва аҳоли орасида ўз таъсирини қатъият билан мустаҳкамлаши лозим. Бунда шаҳар ва район партия комитетларининг биринчи раҳбарлари намуна кўрсатишлари лозим.

Табиий офат оқибатларини тугатишга алоҳида эътибор бериш керак, деб таъкидланди кенгашда. Етказилган зарарнинг ўрнини тўлдириш, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ҳажми кескин камайиб кетишига йўл қўймаслик, жабрланган аҳолига ҳақиқий ёрдам бериш учун сира кечиктирмай ҳамма ишни қилиш зарур.

Ҳар бир район, шаҳар партия комитети ҳозир ўзининг ҳар томонлама пухта ишлаб чиқилган тангликка қарши ва барқарорлаштириш чораларининг аниқ дастурига эга бўлиши керак. Дастур ишларнинг аҳволини батафсил таҳлил этишга асосланган бўлиши ҳамда мустаҳкам хўжалик алоқаларини йўлга қўйишни, корхоналар ва ташкилотлар молиявий аҳволини мустаҳкамлашни кўзда тутиши даркор. Деҳқончилик-саноат комплекси хўжаликларини молиявий жиҳатдан соғломлаштириш, капитал қурилишдаги аҳволни барқарорлаштириш масалалари алоҳида ёндашувни талаб қилади.

Меҳнатга лаёқатли аҳолини иш билан оқилона таъминлаш, янги иш жойларини барпо этиш, қўшма корхоналар ташкил этиш масалалари билан муфассал шуғулланиш зарурлигига эътибор қаратилди.

Умуман иқтисодиётда ишнинг аҳволи қандай бўлишидан қатъи назар партия комитетлари одамларни ижтимоий ҳимоя қилиш тўғрисида алоҳида ғамхўрлик қилишлари лозим. Биринчи навбатда ижтимоий жиҳат-

(Давоми 2-бетда).

ПАРВАРИШДА ҲИКМАТ КЎП

Май ойи деҳқонларимиз учун машаққатли келди. Кучли ёмғир, дўл, сел кўп экин майдонларига шикаст етказди. Қатор пайкалларда қайтадан уруғ қадалди. Меҳнат аҳли табиатнинг бундай инжиқлигига жавобан уюшқоқликни ошириб, маҳорат кўрсатди. Хўш, бугунги кунда жойларда аҳвол қандай!

Май ойида ва июннинг бошида бўлиб турган ёғингарчиликлар, паст ҳарорат 250 минг гектар майдонга қайтадан чигит қадашга ва ярим миллион гектар ердаги ниҳолларнинг ўсиш жараёнларини секинлаштиришга олиб келди. Бу кўчатлар ривожланишда баъзи минтақаларда 10—12 кун орқада қолди. Ҳозир жами пахтазорларнинг 30 фоизида ғўза ёппасига шоналамоқда, 40 фоизида 5—6 тадан барг чиқарган, қарийб 30 фоизида 3—4 тадан япроқ бор. Ангор, Жарқўрғон, Термиз районларининг айрим хўжаликлари ғўзаларида эса дастлабки гуллар пайдо бўлди.

Зарбдор, Жиззах, Оқдарё, Муборак, Чиноз, Янгийўл, Шаҳрисабз, Яккабоғ, Боғдод ва бошқа районларда ўсимлик ривожи орқада қолаётганлигининг бошқа сабаблари ҳам бор. Бу ерларда майдонлар бегона ўтдан тозаланмаган, яганалаш суст олиб борилмоқда.

Ниҳолларнинг бугунги аҳволи табақалаштириб парваришлашни талаб этади. Наманган, Бухоро, Жиззах ва Сирдарё вилоятларининг илғор хўжаликларида қолоқликни тезроқ бартараф қилиш мақсадида қатор ораларига ишлов бериш жадаллаштирилмоқда. Уларда кўчатлар ўртача икки марта озиқлантирилиб, 3,5 марта культивациядан чиқарилди. Айни пайтда Самарқанд ва Сурхондарё вилоятларининг қатор районларида ушбу агротехника қоидаларига етарлича аҳамият берилмаётир. Натижада ҳозирга қадар ҳатто биринчи озиқлантириш тугалланмаган. Ҳолбуки, жумҳуриятимизда бу тадбир ўрта ҳисобда бир ярим марта ўтказилди.

Қишлоқ хўжалиги экинларининг ҳосилдорлигини оширишда минерал ўғитларнинг ўрни ҳаммага маълум. Улар тўғри қўлланилган тақдирда нафақат экин тупининг қуйи қисмида ҳосил миқдори кўпаяди, балки тупроқ унумдорлиги ва унинг таркибидаги органик моддалар кўпайиб илдиз озиқланиши ортади.

Ғўза — минерал озуқаларга талабчан экинлардан. Унга ўғитларни илмий асосланган ҳолда берилганда кутилган самарага эришиш мумкин. Афсуски, республиканинг бир қанча хўжаликларида минерал ўғитлардан нотўғри фойдаланилаётгани туфайли самарадорлик пасаймоқда. Шундай камчиликлардан бири ўғитларни қанча миқдорда ва қачон ишлатиш тўғрисидаги илмий тавсиялар ҳамда илғорларнинг тажрибасига амал қилмасликдир. Юқори ҳосил олиш учун ҳамма шароит ва имконият бўлган тақдирдагина кутилган натижага эришилади. У ёки бу омил ҳатто жуда оз етишмай қолганда ҳам ҳосилдорлик камаяди.

Республикамизнинг пахтачилик минтақаларидаги майдонларнинг қарийб учдан икки қисмида тупроқда атиги 0,7—1 фоиз гумус бор. Бошқача айтганда, бу жойларда ернинг табиий унумдорлиги паст. Бундай шароитда гектаридан 30 центнердан ҳосил олиш учун далага 240 килограммдан азот, 150 килограммдан фосфор ва 100 килограммдан калий ўғитлари бериш тавсия этилади. Азотни тўрт маҳал: экиш олдидан ёки қадаш билан бир вақтда йиллик меъёрнинг 20 фоизи, кўчат иккитўртта барг чиқариш жараёнида — 20 фоиз, шоналаш ва гуллаш даврларида 30 фоиздан солинади. Фосфор ва калий ўғитларининг 50—60 фоизи шудгорлаш олдидан, агар у ёки бу сабаб билан бунинг иложи бўлмай қолса экиш арафасида, фосфорнинг қолган қисми азот билан биргаликда ниҳол 2—4 та барг чиқараётганда ва гуллаётганда, калийнинг қолгани эса азот билан бирга шоналаш пайтида берилади.

Ўғитлардан омилкорлик билан фойдаланаётган Балиқчи районидаги «Партия XXV съезди», «Коммунист», «Пахтакор», Ленин районидаги Карл Маркс номли, «Социализм» жамоа хўжаликларида ҳар йили гектаридан 37—42 центнердан оқ олтин саранжомланмоқда. Уларда азот ва калийнинг нисбати 1:0,4 бўлиб, бу ҳосил кўпайишига ва тола сифатига яхши таъсир кўрсатмоқда. Айни вақтда кўпчилик хўжаликларда калий ўғитига етарли эътибор берилмаётир. Гектарига 230—240 килограммдан азот ишлатилган ҳолда бор-йўғи 50—60 килограмм калий солинмоқда. Хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари бунга ҳар хил важни кўрсатишмоқда. Бироқ тажрибага кўра, агар гектарига 100 килограмм хлорли калий берилган тақдирда тупроқ таркибида у меъёридан 0,001—0,002 фоиз ортади. Бу дастлабки суғориш пайтида ювилиб кетади. Демак, баъзиларнинг шўр ерда калийдан кўп фойдаланиб бўлмайди дейишлари нотўғри.

Хуллас, озуқа моддалардан бирон-бир тури берилмай қолганда бу ҳосилдорликка ва хом ашё сифатига дарҳол таъсир этади. Шунинг учун хўжаликларнинг раҳбарлари ва мутахассислари пайкалларнинг тупроқ ҳолатидан келиб чиқиб минерал ўғитларни меъёрида ишлатишни тавсия этишлари лозим. Бунда ўғитларнинг ўзаро нисбатларига эътибор бериш муҳимдир. Ана шунда ғўзалар парвариши кўнгилдагидек ўтказилишига, сифатли ҳосил етиштиришга эришилади.

Ишончни оқлаш ҳам қарз, ҳам фарз

ХАЛҚ ДАРДИГА МАЛҲАМ БЎЛАЙЛИК

Рўзноманинг 4 июнь сонида совет қурилиши бўлимининг ташаббуси билан «Ўн учинчи масала» сарлавҳаси остидаги мақола чоп этилган бўлиб, унда Ўзбекистон ССР халқ депутатларидан 12 киши «Қишлоқ ҳақиқати»нинг давра суҳбатига таклиф этилгандилар. Мақсад халқ вакилининг дардию қувончи, ниятию ушалмай қолаётган орзуларини тинглаш ва бу ҳақда сайловчиларга ҳисобот бериш эди. Айни пайтда мазкур суҳбатга рўзнома муштарийлари ҳам жалб этилдилар. Уларнинг таклиф ва мулоҳазалари суҳбатнинг негизи бўлди.

Кўп миллионли халқимиз ўз вакилларининг яна бир анжуманига гувоҳ бўлаётир. Остонамизда яна бир синов, яна бир имтиҳон.

Хўш, Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Кенгашининг бешинчи сессиясидан республика аҳолиси қандай хайрли натижалар кутмоқда? Сессия кун тартибига киритилган ўн иккита масала уларни қониқтирадими? Депутатлар уларнинг қай бирига кўпроқ эътибор беришлари лозим? Шубҳасиз саволлар сероб. Лекин жавоблар-чи? Истардикки, парламентимиз аъзолари ҳар қандай жумбоқ, масала ўз ечимига эга эканлигини исботлаб, мавжуд муаммоларга муносабат билдирсалар.

Халқимиз эртанги кунга умид билан қарамоқда. Қадоқ қўлли деҳқон минглаб гектар ерига қайтадан уруғ қадаса-да хайрли кунлар умидида яшамоқда. Оиласининг ҳаловатини олиб пилла тераётганнинг кўнглини ана шундай туйғу тарк этмаётир.

Рақамларга эътибор берган киши халқ вакилларининг асосий қисмини — 95 фоизини коммунистлар ташкил этганлигига гувоҳ бўлади. Оғир юкнинг — жавобгарликнинг асосий тоши коммунист депутатлар зиммасига тушаётгани масаланинг ижобий ҳал этилишига ишонч туғдиради.

Бугун деҳқон иттифоқ ва республика маҳкамалари ўйлаб чиқараётган фармойишлардан толди. У мустақилликнинг сўзда эмас, амалда бўлишини хоҳламоқда. Турли солиқлар унинг гарданидаги юкни янада оғирлаштирмоқда. Экология муаммолари юқори даражага кўтарилди. Айрим халқ вакиллари эса воқеликдан кўз юммоқдалар. Гапбозлик ва ваъдабозликдан нарига ўтмаётирлар.

Маълумки, нарх-навонинг кўтарилиши, бозорга ўтилиши муносабати билан республика раҳбарияти халқни ижтимоий ҳимоялаш тадбирларини ишлаб чиқди. Компенсация пулларини жорий этиш йўлга қўйилди. Аммо айрим жойларда бу тадбирга етарлича эътибор берилмаётир. Давра суҳбатида иштирок этган депутатлар мазкур мавзуга батафсил тўхталдилар.

129-Кумакай сайлов округидан РЕЖАПОВ Тоҳиржон Бекмирзаевич. Олтинкўл районидаги Куйбишев номли колхозда ижарачи бўлиб ишлайди. 5 нафар фарзанднинг отаси. Турмуш ўртоғи Маҳфират опа колхозчи, КПСС аъзоси.

— Сайлов арафасида менга райондаги Куйбишев ва Октябрь хўжаликларини газлаштиришга кўмаклашиш вазифаси юклатилганди. Иккинчи сессиядан сўнг мазкур масала юзасидан вице-президентимиз Ш. Р. Мирсаидовга учрадим. У киши менга ёрдам беришни ваъда қилдилар. Бугунгача қурилишнинг лойиҳа-смета ҳужжатлари тайёрланган бўлса-да, маблағ танқислигидан ишлар юришмаётир. Чунки округ ҳудудидаги хўжаликлар қашшоқлашиб қолган.

Тўғри, бугун хўжаликларда оилавий пудрат, ижара фаолиятларига кенг йўл очилди. Бироқ ижара усули ҳам бугун ўзини унчалар оқламаётир. Чунки даромаднинг 35 фоизи хўжаликлар ҳисобига ўтказилмоқда. Ижарачига эса 65 фоиз даромад қолаётир. Ўзингиз ўйлаб кўринг, бу озми-кўпми? Бир қарашда ёмон эмасдек. Лекин даромаднинг шу қисмидан техника, амортизация, йўл ҳақи ва бошқа солиқлар ушлаб қолинмоқдаки, бу ижарачи даромадига путур етказмоқда.

Нарх-навони кўриб турибсиз. Яхшики республика раҳбарияти деҳқонга ер берди. Уни эгалик ҳуқуқи билан таъминлади. Деҳқон бугун шу ер билан овунмоқда, тирикчилик ўтказмоқда. Суҳбатни қай бир мавзуга қаратманг, барибир нарх-навога тақалмоқда. Эътибор беринг: илгари тракторчию пахтакор киядиган битта иш кийими 9—11 сўм атрофида эди. Техника воситалари, эҳтиёт қисмларнинг қимматлашгани етмаганидек, бугун ўша оддий кийим ҳам 60 сўмга чиқди. Кирза этик илгари нари борса 11 сўм бўларди. Ҳозир эса 37 сўмга кўтарилди.

Юқорида компенсация пули ҳақида гапирдингиз. Чиндан ҳам бозор шароитига ўтилиши муносабати билан жумҳуриятимиз раҳбарлари одил йўл танладилар. Вилоятимизда апрель ойи учун колхозчиларга товон пули тўланди. Бундан кўпчилик хурсанд бўлди. Бироқ кейинги ойда колхознинг давлатга топширган сут ва гўшти учун тўланадиган пул компенсация баҳонаси билан хўжаликка қайтарилмади. Буни қандай тушуниш керак? Деҳқон биздан кўмак сўраяпти. Биз эса жавоб қайтаришга ожизмиз. Истардимки, бундай нозик масалаларни ҳал этишда шошқалоқликка йўл қўйилмаса.

Яна бир гап. Бу йилги об-ҳаво деҳқон, айниқса пахтакорлар учун ниҳоятда оғир келди. Минг-минглаб пахта майдонлари қайта экилди. Хўш, кузги ҳосил қандай натижалар беради? Бир деҳқон сифатида шу масалага муносабат билдирмоқчиман. Ягона илинж, масалага тўғри муносабат билдиришда. Деҳқон дардини тинглаш керак. У агар дилдан меҳнат қилса, натижа ёмон бўлмайди. Бунинг учун эса рағбатлантиришнинг турли йўлларини излаш лозим.

— Биз «Ўн учинчи масала» номли мақоламизда сессия ўзбекнинг тўйидай бир гап. Унга ҳар ким ўз тўёнаси билан келади, дегандик. Сиз-чи?

— Тўғриси, яна газлаштириш масаласига ечим излаб келдим. Лекин бугал қуруқ қайтиш йўқ...

3-Фарҳод сайлов округидан ФЕДИНА Ольга Павловна. 1973 йилдан КПСС аъзоси. Иккита фарзанди бор. Турмуш ўртоғи инженер. Асли касби инглиз тили муаллими.

— Сессия муҳокамасига киритилган масалалар ниҳоятда долзарблиги билан илгариларидан ажралиб туради. Айниқса «Ўзбекистон ССРда ташқи иқтисодий фаолият тўғрисида»ги, «Ўзбекистон ССРда чет эл инвестициялари тўғрисида»ги қонун лойиҳалари депутатлардан жиддий масъулиятни талаб этади. Шу қонунлар лойиҳасига озми-кўпми меҳнатим сингганидан мамнунман. Илгари Тошкентдаги 44-ўрта мактабда раҳбарлик қилиб, инглиз тилидан сабоқ берардим. Айни пайтда эса Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Халқаро ишлар комитетида баҳоли қудрат иш юритаяпман.

Янги вазифада қийинчиликларга дуч келганимизни яширмайман. Шунинг учун ҳам комитетимиздаги бир гуруҳ депутатлар билан СССР Олий Советининг Халқаро ишлар бўлимдагилардан тажриба ўрганиб келишга тўғри келди.

Энди ўтган йилги сайловлар арафасида берилган ваъдаларга келсак, мен сўзимнинг устидан чиқдим. 44-мактаб жамоасининг илтимосига кўра мактаб майдони ўраб берилди. 94-мактабда эса ўқувчилар учун ховуз ишга туширилди. Бундан ташқари 24-мавзедаги иссиқлик қурилмаларни таъмирлаш ишлари оғир кечаётганини таъкидлаш керак.

Куни кеча «Ҳақиқат» кўчасида истиқомат қилаётган бир гуруҳ қариялар билан учрашдик. Улар 31-мавзедаги «дом»лар орасида қолиб кетган эски маҳаллада истиқомат қилишади. Ниятлари маҳалланинг бузилиб кетишига йўл қўймаслик. Ўша уйларда 65 оила бор. Лекин кекса отахон ва онахонлар талаби ҳақли. Улар янги уйларда яшай олмасликларига кўзлари етганидан шу йўлни танлашаётир. Депутат сифатидагина эмас, балки оддий инсон сифатида ҳам уларга ёрдам бермоқчиман. Бу депутатлик фаолиятимдаги энг жиддий юмуш бўлгани учун ҳам ишга астойдил бел боғладим. Чунки ўзбек халқининг урф-одати, анъанаю маросимларига бугунги кунда эътиборсизлик билан қарамаслик керак.

465-Калинин сайлов округидан ИБРОҲИМОВА Зулфия. КПСС аъзоси. Хонқа районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозидаги илғор бригада етакчиси.

— Яна бир масъулиятли имтиҳонга йиғилганимизни ҳис этаяпман. Сессия кун тартибига киритилган масалалар билан танишиб чиқишга улгурдим. Ўз фикрларимни баҳоли қудрат баён этишга тайёргарлик кўраяпман. Сайловчиларим — хонқалик заҳматкашлар номидан сўзга чиқиш насиб этишига ишонаман.

Жамиятимизда ошкоралик сиёсати ривож топмоқда. Бу сессия муҳокамасига қўйилган масалалардан ҳам кўриниб турибди. Йиғин қанча давом этишидан қатъий назар, кун тартибига киритилган масалалар тўласинча қабул қилинишига ишонгим келади.

Бугун жумҳуриятимизда озиқ-овқат ва саноат молларига бўлган талаб ниҳоятда ортиб бормоқда. Бу эса биздан қардош жумҳурият ва хорижий ўлкалар ўртасидаги алоқаларни тубдан қайта қуришни талаб этади. Ташқи иқтисодиёт тўғрисидаги қонун лойиҳасининг муҳокамага киритилгани шунинг учун ҳам долзарбдир.

Ёдингизда бўлса, Олий Кенгашнинг дастлабки сессиясида биз жумҳурият ҳудудида юз берган миллатлар ўртасидаги низоларнинг гувоҳи бўлдик. Шу ўринда Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси билан Қирғизистон ҳамда Туркманистон республикалари ўртасидаги муносабатларни белгиловчи икки қонун лойиҳасини тўла қўллаб-қувватлайман. Бу қонунлар кучга кирса қардошлар ўртасидаги тотувлик ва биродарликка раҳна солишга уринаётган кучларга зарба берилган бўлади.

— Хонқа районидаги муаммоларга тўхталсангиз?

— Муаммоларимиз етарлича. Шунинг учун ҳам бу ҳақда сессияда гапирсам дегандим...

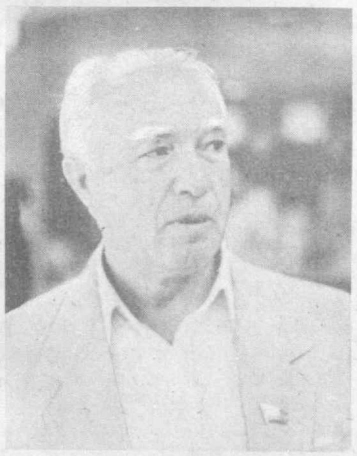

446-сайлов округидан НИЕЗОВ Абдуқаҳҳор. «Коммунизм» давлат хўжалиги директори. Фарғона область пахтакорлар Кенгашининг раиси.

— Сессия кун тартибига киритилган масалалар ўта долзарбдир. Менимча, асосий ва мунозараларга сабаб бўладиган масалалардан бири бу — «Оммавий ахборот воситалари» ва «Ўзбекистон ССРда виждон эркинлиги тўғрисида»ги қонун лойиҳаларидир. Чунки ошкоралик айни авж олган паллада бундай қонунларсиз яшаб бўлмайди. Оғир ва машаққатли йўлда бундай қонунлар жамиятимиздаги барча табақадаги кишиларнинг суянчиғига айланмоғи лозим.

Энди пахтачилик муаммоларига келсам, бугун бутун ўзбекистонлик пахтакорлар қатори фарғоналик деҳқонлар ҳам кузги ҳосил учун қайғурмоқдалар. Об-ҳаво қандай келганини кўриб турибсиз. Минг-минглаб ерларимизга қайтадан уруғ қадалди. Бу деҳқон дардига дард қўшди. Муаммоларини бисёр этди.

Қатъий тадбирлар ишлаб чиқишга киришиш лозим. Деҳқон қаддини тиклаш керак. Уни рағбатлантиришнинг турли воситаларини излаб топишимиз шарт. Моддий манфаатдорликкина ишимизга ривож беришини унутмаслик керак. Бошимизни эгмай, ҳақиқатни борича таҳлил этиш янгича муносабатни шакллантиради. Агар сукут сақласак, имкониятларимизни чамаламай фикр юритсак яхши натижаларга умид қилиб бўлмайди. Бир пахтакор сифатида халқ вакилларининг барчасидан масъулият ва талабга, интизом ва уюшқоқликка бош-қош бўлишларини сўрардим.

МУҲАРРИРИЯТДАН: Хилма-хил қарашлар, фикрлар сайловчиларга ўз депутатлари хусусида очиқ фикр юритиш имкониятини яратади. Биз таклифимизни қабул қилган барча вакилларга ўз миннатдорчилигимизни билдирамиз. Суҳбат даврида шу нарса аён бўлдики, бугун халқимиз янгича, масъулиятли, серғалва айни пайтда қувончли даврни бошдан кечираётир. Орамизда тушкунликка берилаётганлар ҳам талайгина. Бироқ қўлга киритилаётган ютуқлар кўлами эртанги кунимизнинг ёруғлигидан далолат беради. Бирлик ва биродарлик туйғуларини жамлаб, ёруғ кунлар илинжида меҳнат қилаётган халқимиз толеи бутун бўлсин.

Жамиятимизда интизом ва тартиб ўрнатиш лозимлиги айниқса бугунги куннинг биринчи галдаги вазифасидир. Бу таклиф эмас балки ҳаётий шарт-шароитлар тақозосидир.

Далиллар, рақамлар бугуннинг кечаги кундан қадрлироқ бўлганини кўрсатаётир. Савдо расталари атрофидаги навбатлар, айрим соҳаларда рўй бераётган қаллоблигу ўғирликларга тезроқ мустаҳкам ғов қўймоқ керак.

Демак, сукут сақлаш, лоқайдликка берилиш гуноҳдир. Келажак авлод олдида ҳар биримиз масъулмиз. Ҳато ва нуқсонларга лоқайд қарасак, инсофсизликни ёқлаган бўламиз. Алдовга, хиёнатга кўниксак, Муқаддас ҲАҚИҚАТни пардаларга ўраган бўламиз. Бугун меҳнаткаш қаддингни тикла, дегувчи замон келди. Қайта қуриш ва ошкоралик воқеликка тийрак назар билан қарашни ўргатаётир. Хайрли ишда ҳурматли депутатларимизга омад ёр бўлсин.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши бешинчи сессияси иштирокчиларидан бир гуруҳи.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

Давра суҳбатини «Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбирлари М. АБДУРАҲМОНОВ ва С. ҲАЙДАРОВ ёзиб олишди.

РАЙОН ВА ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТЛАРИГА ТАЯНИБ

(Боши 1-бетда).

дан нозикроқ бўлган пенсионерлар, ногиронлар, кўп болали оналар, болалар, ўқувчилар ва талаба ёшларни, маош ҳисобига яшайдиган шахсларни ижтимоий ҳимоя қилиш керак.

Бу сиёсат ҳамда уни ривожлантириб қабул қилинган қарорлар изчиллик билан амалга оширилиши жойлардаги партия комитетларининг бош вазифасидир. Бу соҳада энг қаттиқ назорат, раҳбарлардан энг қаттиқ талаб, ҳали кўп учраб турган ижтимоий адолатни бузиш, одамларга нисбатан расмиятчилик билан тўраларча ва лоқайд муносабатда бўлиш ҳолларига қатъий чек қўйиш зарур.

Шу билан бир қаторда аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилишнинг ички заҳираларини фаол қидириб топиш ва жалб этиш зарур. Хўжаликлар, саноат корхоналари мактабларни оталиққа олиши, кам таъминланган оилаларга уларнинг маблағидан нафақа тўлаш, ногиронлар ва кексаларни парваришлаш учун шафқат ҳамшираларига маош тайинлаш, меҳр-мурувват тадбирлари ана шундай заҳиралардир.

Аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларини ривожлантиришга катта эътибор берилди. Партия, совет ва хўжалик идоралари ишларни ажратилган ер участкаларидан тўла фойдаланиладиган, етиштирилган маҳсулот эса нобуд қилинмай тўла-тўкис меҳнаткашлар дастурхонига тушадиган этиб ташкил этишлари лозимлиги кенгашда таъкидлаб ўтилди. Ер участкаси ажратиб бериш тўғрисидаги аризаларга, ёрдамчи томорқа хўжаликларида етиштирилган маҳсулотни тайёрлаш ташкилотларига сотиш масалаларига лоқайдлик, расмиятчилик билан, менсимай муносабатда бўлиш ҳолларига қатъий чек қўйиш лозим.

Одамларнинг ақл-заковати ва кайфияти учун кураш кучайган шароитда шаҳар ва район партия комитетлари оммага ўз таъсирини сақлаб қолиш ва кучайтиришга эришишлари, айниқса, муҳимдир. Шу мақсадда бир қанча сиёсий кучларнинг ташаббусни ўз қўлларига олишга, одамларда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ўтказаётган сиёсатга нисбатан ишончсизлик уйғотишга уринишларига қарши фаол ҳаракат қилмоқ керак.

Партия комитетлари биринчи котибларининг, партия фаолларининг аҳоли билан алоқаларини, бевосита мулоқотини фаоллик билан кенгайтириш зарур. Ўзбекистон Компартиясининг дастурий мақсадларини, сиёсатини, партия комитетларининг энг муҳим масалаларга доир тутган йўлини ташвиқот қилиш учун оммавий ахборот воситаларининг имкониятларидан кенгроқ фойдаланиш керак.

Бошланғич партия ташкилотларини ташкилий-сиёсий жиҳатдан мустаҳкамлаш ҳам муҳим вазифадир. Меҳнат жамоаларида ва аҳоли орасида фаол сиёсий ишни йўлга қўйишда уларнинг ҳар бирига ёрдам бериш керак. Бошланғич партия ташкилотлари ижтимоий аҳамиятга молик аниқ масалаларни ҳал қилишни ўз зиммаларига олишларига, одамлар манфаатларининг фаол ҳимоячилари бўлишларига, тўрачилик кўринишларига, суиистеъмолларга, ижтимоий адолат қоидалари бузилишига қарши қатъият билан курашишларига эришмоқ лозим.

Партия интизоми даражасини ошириш, коммунистларга нисбатан уларга топширилган иш соҳаси учун талабчанликни кучайтириш лозим бўлади. Янги шароитда хўжалик юритишнинг кўникмаларини ўзлари ҳам эгаллашлари ва бунда раҳбар коммунистларга ёрдам беришлари, уларда ишбилармонликни, билимдонликни, ишни энг кўп фойдани кўзлаб юритиш маҳоратини тарбиялашлари талаб қилинади.

Коммунистларнинг бир қанча ташкилотларда сақланиб қолган партия сафидан ўз ихтиёри билан чиқиш тамойилини чуқур ўрганиш, уларга принципиал сиёсий баҳо бериш керак. Тугатувчилик ва мағлублик кайфиятларига берилган кишилар билан яккама-якка иш олиб боришни кучайтириш, ўз сиёсий позициясини белгилаб олишда уларга ёрдам бериш лозим. Шу билан бир вақтда партия сафидан чиқиш айрим коммунистлар учун улар содир этган ҳуқуқбузарлик ва суиистеъмоллар учун жавобгарликдан қутилиб қоладиган қулай тирқишга айланишига йўл қўймаслик керак.

Партия сафига якка тартибда танлаб олиш чоғида кўпроқ талабчан бўлиш, партия ташкилоти таркиби энг принципиал, сиёсий етук ва фаол кишилар билан тўлдирилишига кўмаклашмоқ зарур.

Кенгаш район ва шаҳар партия комитетлари фаолиятининг яқин келажакдаги асосий йўналишларига доир кенгайтирилган тавсиянома ишлаб чиқди.

Кенгаш ишида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари қатнашдилар.

КИМЁ ВА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ

Инсон эл-юрт учун хизмат қилиш эзгу нияти билан яшайди. Унинг ҳаёти ҳалол меҳнат билан гўзалдир. Бошқа касб соҳиблари билан бир қаторда олимлар илм-фан, техника соҳасида илмий изланишларни тинимсиз давом эттирмоқдалар. Улар меҳнати игна билан қудуқ қазишдек машаққатли. Шундан бўлса керак, олим яъни зиёли деганда кўз олдимизда сочларига оқ оралаган, синчков, доно кишилар гавдаланади. Техника соҳасида танилган фан доктори, профессор Ҳамидулла Ниғматович Орипов ана шундай олимлардан бири. У ҳозирги пайтда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси ўсимлик моддалари кимёси илмгоҳига раҳбарлик қилмоқда. Ушбу даргоҳнинг фаолияти кўп қиррали ва ўта мураккаб. Жамоа фан йўли билан янги ихтиро этилган доривор моддаларни саноат усулида ишлаб чиқаришга тадбиқ этиш билан шуғулланади.

Таниқли олим наботот оламi сирларини ўрганиб, янги-янги моддаларни аниқлаш, уларни кенг таҳлил этиш, эришилган натижаларни саноат миқёсида ишлаб чиқаришга жорий қилиш устида изланишлар олиб бормоқда. У кўп йиллик илмий ишларини технологик жараёнларни ўрганишга бағишлаб, эътиборни лаборатория шароитида яратилган доривор моддаларни саноат усулида ишлаб чиқариш муаммоларига қаратмоқда. Бутун куч-ғайратини ўсимликлардан алкалоид моддалар ажратиб олишнинг илмий асосларини яратишга бағишламоқда.

Олим тавсияси билан Волгоград «Химпром» ишлаб чиқариш бирлашмасида ҳар йили 500—600 тонна миқдорида бутилкаптакс дефолианти тайёрланмоқда. Пахтани тез ўстирувчи розалин, тетранил дорилари яратилди. Давлат синов комиссияси бу моддаларни қишлоқ хўжалиги соҳасида кенг фойдаланишга рухсат берди. Улар илмгоҳ тажриба-ишлаб чиқариш бўлинмасида тайёрланмоқда. Юқори ташкилотларнинг қарорига мувофиқ алацид, толуин, олгин, каратан дорилари технологияси қисқа вақтда ишлаб чиқилди.

Олимнинг бевосита раҳбарлигида Фарғона «Азот» ишлаб чиқариш бирлашмасида вилтга қарши олгин моддасини тайёрлайдиган тажриба тариқасидаги қурилма ишга туширилди. Кўп йиллик изланишлар туфайли янги медамин антигельминт дориси илмгоҳ тажриба ишлаб чиқариш бўлинмасида йилига 1 миллион сўмлик миқдорида тайёрланмоқда. Келажакда бу дорини вьетнамлик мутахассислар билан ҳамкорликда ишлаб чиқариш кўзда тутилмоқда. Навоий «Электрохимия» заводида толуин гербицидини яратишга мослашган тажриба қурилмаси ўрнатилди. Алацид фунгицидини ишлаб чиқариш жараёнлари тезкорлик билан ўрганилиб, 30 дан ортиқ ташкилот билан биргаликда илмий изланишлар олиб борилди. Ана шу ишларга олимнинг ўзи раҳбарлик қилмоқда.

Шу кунларда баъзи дориларни Болгария билан ҳамкорликда яратиш юзасидан музокаралар олиб борилмоқда. Раҳбарнинг талабчанлиги билан илмгоҳ зиёлилари яратган янгиликларни ишлаб чиқаришга жорий этиш тезлаштирилмоқда. Масалан, Ғазалкент консерва заводида олма қоқидан пектин моддасини ажратиб олувчи цех ишга туширилди. Паррандачиликда тухум етиштиришни кўпайтирувчи панаферол дориси тажриба-ишлаб чиқариш бўлинмасида яратилмоқда. Яна бир қанча янги моддалар ишлаб чиқаришга жорий этилиш арафасида турибди.

Ҳ. Н. Ориповнинг бу борада олиб борган илмий ишлари Абу Райҳон Беруний номидаги жумҳурият Давлат мукофотига сазовор бўлди. У шогирдларига олим фанга фидойи бўлиши кераклигини уқтириб келади. Ҳар бир ходимнинг яшаш шароитини яхшилашга ҳаракат қилади. Айниқса ёш илмий кадрлар тайёрлашга катта эътибор беради. Яқинда кўпчилик ходимлар янги турар жойларга кўчиб ўтишди. Уларнинг моддий шароитлари яхшиланди. Маъмурият томонидан инсон омилига эътибор берилиши илмий ишларнинг сифати ва самарадорлигини оширишга имкон бермоқда.

Т. МАҲМУДОВ,
илмий ходим.

ГЎДАГИНИ КЎТАРСА ЯРАШАДИ

Жамиятдаги бугунги иқтисодий тангликнинг оғир, залворли юки энг аввал аёлни ҳолдан тойдирмоқда. У куюнчаклиги сабаб рўзғор, бола-чақа ва турмуш ташвишлари ҳақида эркаклардан кўра кўпроқ ўйлайди. Етишмовчиликлар аввал аёлни, айниқса кўп болали оналарни қийин аҳволга солиб қўяди. Бугунги раҳбардан инсон камолотини ўйлаб, оиланинг, аёлнинг, болаларнинг аҳволини теран ҳис қилиб иш юритиш талаб этилади. Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Ҳаракат дастурида ҳам кўп болали, кам даромадли оилаларга алоҳида ғамхўрликлар зарур эканлиги таъкидланган. Унда шундай дейилади: «Шахсий хўжаликларнинг кенгайтирилиши, уй-жой қурилиши ва аҳолини уй-жой билан таъминлаш, ижтимоий ишлаб чиқариш соҳасида меҳнат қилиш имконияти бўлмаган кўп болали оналарни иш билан таъминлаш, оилалар ўзини-ўзи озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни кўпайтириш ҳамда бозорни мўл-кўл қилиш масалаларини ҳал этиш имконини беради. Компартия буни қишлоқ аҳолиси ижтимоий жиҳатдан муҳофаза этилишининг муҳим қисми деб билади». Биз партиямизнинг халқ турмушини яхшилаш йўлидаги қимматли маслаҳатларини ўз ишимизнинг дастури деб биламиз ва фаолиятимизда ундан оқилона фойдаланамиз.

Мени бир нарса доимо ташвишга солади. Бизда негадир одамлар тўкинлик ҳақида қонун чиқарилса бас, деб ўйлашади. Аммо амалий иш, жонкуярлик ва тадбиркорлик бўлмас экан, қарорлар оддий бир ҳужжат сифатида қоғозлар қатидагина сақланиб қолади. Қонунлар билан ҳеч қачон элнинг қорнини тўйдириб бўлмайди. Турғунлик йилларини бир эслайлик. Бутун ҳаётимиз ва фаолиятимиз раҳбар обрўсига қараб қурилган эди. Раҳбардан ҳайиқиб ишлардик, эркин фикрлаш имкони йўқ эди. Қайта қуриш эса юрагимиздаги шу қўрқувни олиб ташлади. Энди биз ошкоралик ниқоби остида ваъзхонликни, гап сотишни ўрганиб олдик. Яқинда бир журналдан қуйидаги сатрларни ўқиб қолдим. «Энг халокатли хатоларимиздан бири яхши ишни ҳам ёмон бажариб, барбод қилишимизда», дейилади. Нечоғли тўғри ва ҳаққоний таъриф. Менинг назаримда биз хатони Коммунистик партиядан, жамиятдан изламай, ўзимиз босиб ўтган йўлимизга ҳам назар ташлайлик. Қаерда хато қилдик?

«Ҳамма бир киши учун, бир киши ҳамма учун» деган шиорнинг вақти ўтди. Энди ҳар ким ўз меҳнатига, қобилиятига яраша ҳақ олади, ақли-фаросати ва тадбиркорлигига лойиқ яшайди. Тараққиёт ҳар бир соҳада ишбилармон бўлишни тақозо этмоқда. Ишбилармонлик бизда яқин-яқингача танқид қилинар, мешчанликнинг кўриниши сифатида таърифланар эди. Ўзи учун меҳнат қилиш, кишининг ички имкониятларини очиб, ташаббускорлигига қанот бағишлайди. Биз шу ҳақиқатдан юз ўгирдик. Вақт эса бизнинг хатоларимиз билан иқтисодий тангликка етаклаб келди. Ногоҳ сездикки, бу тангликнинг давоси халқимизнинг унутилган бой меросига қайтиш. Мерос эса инсоният қонида ҳамиша барҳаётдир. Бу — ерга эгалик туйғусидир. Хўжалигимизда оилалар ўзини-ўзи озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, бозорларимизнинг тўкинлигига ҳисса қўшиш ниятида 877 хонадонга 82 гектар ер томорқа сифатида берилди. 400 оилага уй-жой қурилиши учун ер ажратилди. Колхоз бошқаруви томорқа ерларидан унумли фойдаланиш тадбирларини ишлаб чиқди. Бозор муносабатига ўтишимиз билан нарх-наво ошиб кетди. Шунинг учун биз томорқа еридан оқилона фойдаланишга ҳаракат қилаяпмиз. Қаранг, ер бўлса-ю у бўш ётса, бундан қандай фойда? Баъзи оилалар томорқадан унумли фойдаланмайдилар. 2—3 марта йўнғичқа ёки маккажўхори ўриб олиш билан мева-чева ва сабзавот маҳсулотларидан олинган даромадни тенглаштириш мумкинми?

Бошқарувимиз қарори билан 22 хўжаликтоморқадан фойдаланмагани учун ер қайтариб олинди. Чунки бугунги иқтисодиёт уддабуронлик ва тадбиркорликни талаб қилади. Ер эса халқ мулки. Унинг бир қаричи ҳам бугун бўш туриши мумкин эмас.

Аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш шу куннинг долзарб вазифаларидан биридир. Шунинг учун ҳам ҳар бир оиланинг манфаатдорлигидан келиб чиқиб, ўз дастуримизни тайёрладик. Колхозимиз меҳнатчиларининг ун ва ун маҳсулотларига бўлган талабини қондириш мақсадида 350 тонна буғдой етиштириш кўзда тутилган. Президент фармони билан хўжалигимиз ҳудудида яшовчиларга 100 килограммдан буғдой сотамиз. Ортиб қолган маҳсулот кўп болали оилаларга, қаровчисиз қолган кишиларга имтиёзли нархда берилади.

Колхозчиларимизга қулай ва фойдали бўлсин деб бир неча йиллардан бери ишламай ётган тегирмонни қайта таъмирладик. Ҳозир бу ерда буғдойдан ун ва ёрма тайёрланмоқда. Мойжувозлардан жувоз мойи олиш йўлга қўйилди. Баъзи тадбиркор оилалар чигит, кунжут ва қовун уруғидан жувоз ёғи оладиган мосламалар қуриб, катта манфаат кўрмоқдалар.

Аёл аввало онадир. Унинг нозик жуссаси оғир меҳнатга мослашмаган. Шоир ёзганидек, «Аёл қўлига гул кўтарса ярашади, аёл қўлига гўдагини кўтарса ярашади». Шунинг учун ҳам биз аёлларни оилага, севимли фарзандлари қучоғига қайтаришга эътибор бераяпмиз. Аёлни оғир жисмоний меҳнатга етаклаб чиқадиган нарса бу оиладаги иқтисодий етишмовчиликдир. Биз эса уйда ўтирган аёллар учун касаначиликни йўлга қўйдик. Улар рўзғор юмушларидан бўш пайтлари чопон тикадилар, шўрданак, ҳолва, парварда, нишолда тайёрлаб сотадилар. Ўрта Осиёда машҳур Хўжаи Жаҳон бозорини маҳсулот билан таъминлашда бевосита ўз ҳиссаларини қўшмоқдалар.

Ғиждувон нонининг таърифини эшитмаган одам бўлмаса керак жумҳуриятимизда. Йирик, бўрсилдоқ нонлар бизнинг 8 та новвойхоналаримизда ва уйда ўтирган аёлларимиз меҳнати эвазига пишиб етилади.

Аҳолига томорқа ерлари берилиши муносабати билан пахта майдонлари кескин камайтирилди. Олдинлари давлатга 4.000 тонна пахта топширган бўлсак, ҳозир 2.500 тонна оқ олтин етиштираяпмиз.

Давлатга пахта сотишнинг камайиши колхозимиз иқтисодиётига ўз таъсирини кўрсатмай қолмади. Кўрилаётган зарарни қоплаш ниятида ички имкониятларимизни чуқур ўрганиб чиқдик. Колхозимизда 1 гектар майдонни эгаллайдиган иссиқхона қурилиб фойдаланишга топширилди. Унда помидор, бодринг ва турли доривор ош кўкатлари экилиб, меҳнаткашлар дастурхонига тортиқ этилди. Бу колхозчиларимиз ва хўжалигимиз иқтисодига катта фойда келтирди. Биз уни 2 гектарга кенгайтиришни режалаштирмоқдамиз.

Оила пудрати хўжалигимизда кенг қулоч ёймоқда. Унинг афзалликларини билган меҳнаткашларимиз баракали ҳосил олмоқдалар. Фермер хўжаликлари ташкил этилди. Бу бир томонлама қишлоқ аёлларини оиладан ажралмаган ҳолда ишлаб чиқаришга жалб этиш бўлса, иккинчи томондан шу хонадонда ўсибулғаяётган фарзандларга меҳнат кўникмаларидан сабоқ бермоқда. Яна ўз-ўзидан маълумки, фермер хўжаликлари даромад манбаидир. Колхоз бошқаруви ва партия комитети уларни ҳар томонлама рағбатлантирмоқда. Фермер хўжаликларига ем-хашак ва бошқа озиқ-овқатлар етказиб берилмоқда. Улар учун ер ажратилган, фермер бу ердан хўжалиги учун керакли озуқаларни экиб олиши мумкин.

Мен катта хўжаликнинг раҳбари бўлишим билан бирга 8 фарзанднинг онасиман. Болаларим менинг ҳаётим бўлса, севимли ишим жони-таним. Элимнинг ташвиши, қувончисиз фаолиятимни тасаввур этолмайман. Уларнинг бошига тушган кичик қайғу мени қанча йиғлатса, қувончли кунлари юрагимга шунча далда беради. Эсимни таниганимдан бери пахтазордаман. Шу ерда бахтимни топдим десам кулгили туюлар, аммо турмушимдан беҳад миннатдорман. Одамларга керакли эканлигингни ҳис қилиб яшаш нечоғли завқли. Мен эса шу қалби пок, содда ва самимий меҳнаткаш халқ орасида ўсдим, эҳтиром топдим. Область ва район партия комитетларининг пленум аъзосиман.

Қишлоқ аёлининг оғир меҳнатини ўз кўзим билан кўриб, унинг залворли юки остида яшамоқдаман. Шунинг учун ҳам колхоз раиси сифатида аёлни ишлаб чиқаришдан ажралмаган ҳолда оилага қайтарилишининг тарафдориман. Зеро аёл онадир. Она эса ҳамиша иззат-ҳурматга лойиқ инсондир.

Обида ҲАМРОЕВА,
Ғиждувон районидаги «Гулистон» жамоа хўжалиги бошқарувининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

Иштихон саноат комбинатига қарашли «Иқбол» тикувчилик фабрикасининг «Зарбанд» давлат хўжалигидаги шохобчасида айни вақтда 18 нафар хотин-қиз меҳнат қилаяпти. Бу ерда кўрпа-кўрпача, болиш ҳамда эркаклар ва хотин-қизлар кўйлаклари тикилмоқда.

— Кичик жамоамизда катта ишлар амалга оширилаяпти, — дейди шу цех устаси Мамлакатхон Каттаева. — Бунда Гулшод Жўраева, Меҳринисо Ўтанова, Ҳамзура Қўбаева, Зулфизар Сувонова ва Сабоҳат Абдураҳмонова сингари қўли гул ишчиларимизнинг улуши салмоқли бўлаяпти. Меҳнатимиз билан элимизга озми-кўпми қувонч улашсак — бизга бундан ортиқ бахт борми!

СУРАТДА: цехнинг моҳир тикувчиси Меҳринисо Ўтанова. У ўзининг аъло меҳнати билан бошқаларга намуна бўлаётир.

Ш. СУЛТОНОВ олган сурат.

Компартия давлат аёллар болаларни тарбиялашдек ўз зиммаларидаги асосий вазифани меҳнат, ижтимоий фаолият билан биргаликда муваффақиятли қўшиб олиб боришлари, оғир ва зарарли ишларда аёллар меҳнат қилишини кескин камайтириш, касаначилик меҳнатини ривожлантириш, келажакда эса зарур имкониятлар вужудга келтирилиши билан болали оналарга қисқартирилган иш ҳафтасида меҳнат қилиш имкониятини яратиш учун хотин-қизларни иш билан таъминлаш, уларга касб-ҳунар ўргатиш, уларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилашга қаратилган кафолатлар системасини жорий этиш керак, деб ҳисоблайди. Оналик ва болаликни муҳофаза этишга, болалар ўртасида ўлимни камайтириш чораларини амалга оширишга алоҳида эътибор берилиши лозим.

(Ўзбекистон Коммунистик партиясининг Ҳаракат дастуридан).

Устоз ва шогирдлар

Шаҳзода хонадонларда бўлиб, ипак қурти парвариши жараёнларини кузатар экан, беихтиёр ёш пиллакор Маъсуда Эгамбердиевадан хабар олиш кераклиги ёдига тушиб, унинг ҳовлиси томонга бурилди.

— Кеча тайинлаганларимни бажарибсан. Ипак қурти қанча сийрак боқилса, шунча яхши, мўл ҳосил оласан, — деди Шаҳзода ўз шогирди Маъсудахон ишидан кўнгли тўлиб.

— Опа, сизни уялтириб қўймасмиканман!

— Сенга ишонаман.

Маъсудахон устозининг ишончини оқлади. У ипак қурти парваришида устоз ўгитларига, илғорлар иш тажрибаси, фан ютуқларига амал қилди. Ғалвир хирмондан кўтарилганда натижа чакки бўлмади. Кўзланганидан зиёд ҳосил олинди.

Биз ҳикоя қилаётган меҳнатсевар аёл— Шаҳзодахон Болтабоева Уйчи ноҳиясидаги Тельман номли жамоа хўжалигида пиллачилик бригадасини 11 йилдан бери моҳирона бошқариб келаётир. У хўжалик пиллачилигини ривожлантиришга баракали ҳисса қўшаётганига эса 16 йил бўлди. Дастлаб устози Зокирахон Ориповадан пиллачиликнинг нозик сирларини ўрганди. Ипак қуртини жонлантиришда етарли тажриба тўплади. Илғор ва билимдон пиллакор сифатида тилга тушди. Зокирахон Орипова пенсияга чиққач, уни бригадирликка кўтаришди. Дастлабки йили65 қути ипак қуртининг ҳар қутисидан 62 килограммдан ҳосил олинди.

Кейинчалик пиллачиликда маҳоратни ошириб борди. 1986 йили у раҳбарлик қилган жамоа юксак натижани қўлга киритди. Ҳар қути ипак қуртидан 86,2 килограммдан пилла етиштирилиб, хўжалик пиллачилик бригадалари ўртасида пешқадамлик қилди.

Ўтган йили бригада пиллакорлари 70 қути ипак қуртини меҳр билан парвариш қилдилар. Йил якуни ҳам кўзланганидан зиёд бўлди. 3.871 ўрнига 5.783 килограмм саноат хом ашёси олинди. Мавлуда Маматхонова, Машрабхон Тўйчиева, Фотима Акмалова, Ўринхон Мамадалиева сингари пиллакорлар 130—180 килограммдан ҳосил олдилар. Колхозчиларнинг даромади ҳам чакки бўлмади. 30 минг 968 ўрнига 43 минг 544 сўм даромад қилинди. Бу улкан ғалабада бригада бошлиғи Ш. Болтабоеванинг ҳам хизмати беқиёсдир.

Шаҳзода Болтабоева бошлиқ бригада кумуш тола ижодкорлари бу йил 65 қути ипак қуртининг ҳар қутисидан 70 килограммдан сифатли «кумуш тола» етиштирдилар.

М. ҚОДИРОВ.

Аёл қалби

Сахий зарбулоқ, дарёдек уйғоқ, кўёшдек қайноқ

Нозим ҲИКМАТ

АЛЛА

Кичкинтойимиз шамоллаб қолди, иссиғи баланд, ухлаб-ухлолмайди. Аъзойи-бадани ёниб кетаётгандек. Болажонимга алла айтиб бераман, дейди онаси. Қайси аллани айтар экан? Балким, «Ухла болам, қўзичоқ, кўзлари қора мунчоқ» ними ёки «Ухласанг улғаярсан, бир кун сардор бўларсан»ними. Ҳеч қайсиси керак эмас. Мен онасидан шундай алла айтиб беришни сўрадим: «Ухла кичкинтой, ухла, алла-ё, алла... Тушларингга кирсин бепоён денгиз, кўпириб, гувиллаб, ўмбалоқ ошиб, бир-бирин қувлаган шўх-шўх тўлқинлар.

Ухла, болажон, алла. Кемада сузасан, сен дарға бўлиб, сув шовқин солади ўнгу сўлингга. Сув сени курашга чорлаб оқади. Майлига болажон, асло қўрқмагин. Кема ҳаракатда юрагинг каби. Кема жуда мустаҳкам. Эшкак ишончли қўлларда, ишон!

Ухла, болажон, ухла... Икки қирғоқ орасида ташланар осма кўприк, сен эса турибсан йилтироқ темир устида. Қуйига қарагин, бош айланмасин. Тепангга қарагин, бошинг осмонга етар.

Алла, болажон, алла... Қара қанча кўп китоб! Сен уларнинг барини ўқиб чиқасан... Сўнгра пешонангга ажинлар тўлар, оппоқ қордек оқарар сочинг. Барибир, дунёда топиб бўлмас, сира сенингдек ўткир нигоҳни. Мангуликдек гўзал бўлар юзинг. Руҳинг, тушмасин ҳеч, топилмаса излаган нарсанг. Ўқи, топасан! Курашга ўрган, ўрганганинг эса қолиб кетмасин. Ухла, миттивой, ухла, алла-ё.

Эшит, қулоғингга келар товушлар. Қара, қандай гўзал, манов бўёқлар. Қўлларинг мармарни майин ишлайди, ясамоқчи ундан жонли шакллар. Ухла, болажон, алла, алла-ё, алла...

Денгизчидек қўрқмас бўл, қурувчидек ижодкор, файласуфдек доно бўл, хонандадек серилҳом. Ухла, ўғлим, ухлагин, алла-ё, алла...».

Русчадан Г. НОРМАТОВА таржимаси.

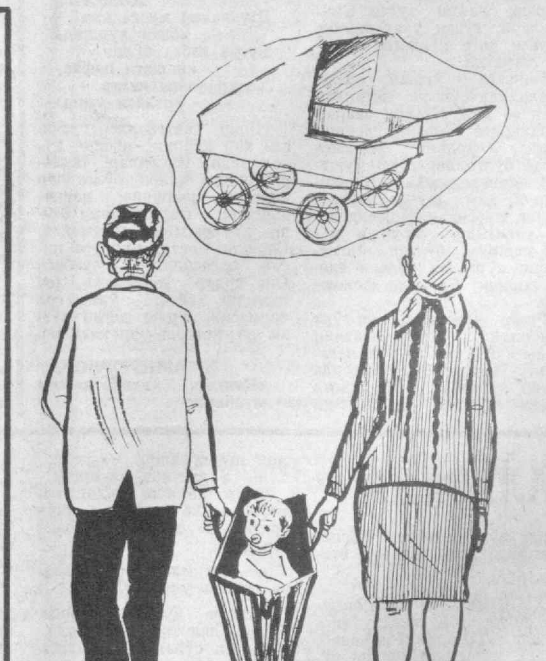

Чораси топилди.

М. ЖЎРАЕВ чизган расм.

БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

Нашатир спиртида суюлтирилган бир чимдим туз ипак газламадаги доғни кетказади. Сирка билан аралаштирилган туз эса мисдан ясалган буюмларни, асбобларни ва ўта ифлос бўлган шиша идишларни ярақлатиб ювишда энг қулай воситадир.

* * *

Ипак ва сатиндан тикилган кийимларни ювиб, бир неча дақиқа тузли сувга ивитиб қўйсангиз, туси айниб кетмайди.

* * *

Ўтмаслашиб қолган пичоқ тиғини бир соатча сал шўрроқ сувга солиб қўйсангиз, ўткир бўлади.

* * *

Кастрюлка тагидаги куйиндига туз сепиб, бир неча соат сув солиб қўйсангиз осон тозаланади.

* * *

Агар атлас кўйлагингиз кирланган бўлса, уни уй шароитида ҳам ювса бўлади. Бунинг учун кир ювиладиган сувга «Ландиш» пастаси ва сирка эссенцияси (яъни 5 литр сувга 1 ош қошиқ сирка) қўшиладида, кийим оҳисталик билан ювилади. Кир илиқ сувда ювилиб, совуқ сувда чайилади.

Ё З. НЕЪМАТЛАРИ ҚИШ ДАСТУРХОНИГА

Ҳозир тупроғи зар, сахий Ўзбекистонимизда ёзнинг айни пишиқчилик дамлари бошланди. Тадбиркор аёлларимиз ёз неъмати билан қиш дастурхонини ҳам безаш ниятида турли хил мева-чевалардан шарбатлар, мурабболар тайёрламоқдалар.

Аёл зийнатидан бири унинг пазандалиги эканлигини унутмаслигимиз керак. Шунинг учун ҳам бугун опа-сингилларимизга қиш дастурхонига файз берадиган мураббони қандай тайёрлаш юзасидан маслаҳатлар тавсия этамиз.

ҚУЛУПНАЙ ҚИЁМИ

Бир хил катталикдаги яхши пишган қулупнайларни саралайсиз, хас-чўпдан тозалаб, бандчаларини узиб ташлайсиз, илиқ сувда ювиб яхши сирқитганингиздан сўнг тоғорага солиб, устига маромда белгиланган шакарнинг ярмини сепиб, 5—6 соат салқин жойга олиб қўясиз. Шу вақт мобайнида қулупнайнинг шарбати ажрайди, шу шарбатни қозонга қуйиб, қолган шакарни қўшиб қиём қайнатасиз. Сўнгра қулупнайларни солиб, пастроқ оловда қайнатасиз, ҳосил бўлган кўпигини олиб турасиз. Қулупнай қиёмнинг юзида қалқимасдан, ичида бир текис тарқалибсочилиб турса, пишганлиги аниқланади. Ҳидини хушбўй қилиш учун оловдан олгач, пича ванилин ёки жавҳар лиму қўшиб аралаштирасиз.

МАСАЛЛИҚ: 1 кг қулупнай, 1 кг шакар, ярим стакан сув, пичоқ учида ванилин ёки ярим чой қошиқда жавҳар лиму керак.

ОЛЧА МУРАББОСИ

Олчани териб, саралаб, бандини олиб, яхшилаб ювасиз ва силқитасиз. Идишдаги олча устига маромдаги шакарни солиб, 5—6 соат салқин жойда сақлайсиз. Сўнгра олчанинг ажраган шарбатини мураббо қозонига солиб, қолган шакарни қўшиб қиём қайнатасиз. Қиёмга ҳар килограмм олча ҳисобига ярим стакан сув қўшинг. Қиём яхши пишганда олчани солинг. Агар мураббо узоқ пиширилса, мева шираси тез қиёмга айланиб, доналарини буриштириб қўяди. Мураббонинг ранги эса чиройли чиқмайди. Шунинг учун уни уч марта қайнатиш керак, яъни мураббо қайнагач оловдан олиб совитилади ва яна қайнатилади...

Ҳидини хушбўй қилиш учун пишгандан сўнг оловдан олиб ванилин ёки жавҳар лиму қўшиб аралаштирасиз.

МАСАЛЛИҚ: 1 кг олчаға 1,5 кг шакар, ярим стакан сув ва озгина ванилин даркор.

Алла айтай, жоним болам, алла-ё.

А. МАМАДАМИНОВ олган сурат.

Қўни-қўшни ҳавас қилур

Хўжаободда ўз ҳалол меҳнати билан эътибор топаётган бахтиёр оилалар талайгина. Шулардан бири «Ўзбекистон» колхози аъзоси, қаҳрамон она Кароматхон Жўраевалар хонадонидир. Оилада 10 нафар фарзанд камол топмоқда. Улар бир-биридан ақлли, меҳнатсевар, одобли. Ота-онанинг насиҳатларини қалбларига жойлаган фарзандлар иқболини кўриб, қўни-қўшнилар ҳавас билан: «Фарзандларинг бўлса, Кароматхоннинг болаларидек эсли-ҳушли, ишчан бўлса»,— деб ният қилишади.

Оила сарбонлари Сулаймон ака ва Каромат опа меҳнатда илғор, ташаббускор, ишбилармон колхозчилардан. Эрта баҳордан хонадонда ипак қурти парвариши бошланади. Сидқидилдан қилинган меҳнат эвазига ҳар йили пилладан катта даромад олинаяпти.

Бундан ташқари меҳнатсевар оила аъзолари 4 гектар ерни ижарага олиб, пахта экишади. Ҳалол меҳнатлари кузга бориб, ўз самарасини беради. Ўтган йили гектаридан 45 центнердан «оқ олтин» етиштирган азаматларнинг манфаатдорлиги ҳам шунга яраша бўлди.

Таъминот яхши бўлган жойда инсоннинг ташаббускорлиги ва тадбиркорлиги ошади. У янги-янги зафарларга интилади. Интилганга эса ҳамиша толе ёрдир.

С. ЙЎЛДОШЕВ.

ХАЁЛ

Ҳар лаҳза ўйласам
қалбимда учқур
Хаёл тулпорлари
кезади бетин.
Сирли сўз сандиғи
сочиб гўё нур,
Хаёлга ёяди
бирма-бир сепин.
Ойни ҳам, тунни ҳам,
сукунатни ҳам
Шеърга солгим келур
гар бўлса имкон.
Сўзлаб берай дея
қалбимни бир дам
Шивирлайман беун,
фалакка пинҳон...

Маҳлиё ТУРДИЕВА.
Киров районидаги «Партия XX съезди» давлат хўжалиги.

Тошкент районидаги Алишер Навоий номли жамоа хўжалигида хайрли ишлар амалга оширилмоқда. Бу ерда келажагимиз бунёдкорларининг ҳар томонлама етук ва соғлом инсон бўлиб камол топишлари учун барча шарт-шароитлар муҳайё этилган. Яқинда хўжаликда 280 ўринли янги болалар боғчаси ишга туширилди. Бундан ота-оналар беҳад хурсанд. Фарзандларидан кўнгли тўқ, колхозчиларнинг меҳнат унумдорлиги баракали бўлмоқда.

СУРАТДА: «Зилола» болалар боғчаси.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ олган сурат.

АХБОРОТ

ГИЛАМ ЖИЛОСИ

Ленин районидаги «Қўшчи» пахта тайёрлаш идорасида бундан бир йил муқаддам гилам тўқиш цехи очишга тайёргарлик бошланган эди. Бугунга келиб ана шу кичик корхона ўз маҳсулотларини бера бошлади. Майрамхон Эгамбердиева, Мақсуда Назарова, Турсуной Ваҳобова тўқиётган гиламлар нафис, гўзаллиги билан харидорларга манзур бўлмоқда. Айни пайтда улар кўплаб шогирдларга ўз ҳунарларини қунт билан ўргатишмоқда.

БАРГ—ЎН СЎМ

Москва районидаги «Коммунизм» жамоа хўжалигининг Набижон Усмонов етакчилик қилаётган бригадаси пахта билан ёнма-ён 10 гектар майдонда гулхайри ўстирмоқда. Хўжалик Ўзбекистон билан Латвия ҳамкорлигида иш бошлаган «Планета» илмий-ишлаб чиқариш фирмаси билан тузилган шартномага биноан бу ўсимликнинг гултожи баргларини етказиб беради. Фирма бир грамм барг учун ўн сўмдан ҳақ тўлайди.

ДЕҲҚОН БОЗОРИ

Хўжаобод районидаги Кулла қишлоқ гузарида деҳқон бозори қад ростламоқда. Ҳозир бу ерда савдо шохобчалари, расталар, чойхона қурилиши жадал давом этмоқда.

Ҳафтанинг шанба куни қўй ва мол бозори бўлади. Бу тадбир қишлоқ меҳнаткашларига катта қулайлик яратди. Андижон шаҳридан, бошқа районлар ва қишлоқлардан, қўшни Ўш вилоятининг Аравон районидан ҳам харидорлар кела бошлади. Кенг миқёсли ишларни амалга оширишда қишлоқ Кенгаши депутати Абдураҳим Турдиалиевнинг хизмати катта бўлди.

А. ҚОРАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

ЗАМОНАВИЙ ШИФОХОНА

Сариосиё районида 120 беморга мўлжалланган юқумли касалликлар янги шифохонаси очилди. Бу ерда ишлаётган шифокорлар беморларга ихтисослашган тарзда тиббий ёрдам кўрсата бошладилар.

Касалхонага ўрнатилган Ватанимизда ва хорижий мамлакатларда ишлаб чиқарилган аппаратлар соғлиқни сақлаш соҳасида тўпланиб қолган кўплаб муаммоларни ҳал этишга, тиббий хизматни анча яхшилашга ёрдам беради. Касалхонада болалар ва катталар учун бўлимлар очилди, тез даволаш хизмати ташкил этилди.

Ўзбекистон ССР соғлиқни сақлаш вазирлигидан хабар қилишларича, ҳозир жумҳуриятимизда катталар учун юздан ва болалар учун 30 дан кўпроқ юқумли касалликларни даволайдиган шифохоналар бор. Бироқ, ана шу даволаш муассасаларининг кўпчилиги шу вақтгача ноқулай, яхши мослаштирилмаган биноларга жойлашган, моддий-техника базаси орқада қолган.

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

ЎЗБЕКИСТОН ССР МЕЛИОРАЦИЯ ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ ВАЗИРЛИГИ

гидромелиоратив техникумларга

1991—1992 ўқув йили учун

ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР ВА ТАЪЛИМ ШАКЛЛАРИ БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

В. А. БИЛБАС НОМИДАГИ ТОШКЕНТ ГИДРОМЕЛИОРАТИВ ТЕХНИКУМИ

(Тошкент шаҳри, Луначарский узун кўчаси, Кольский тор кўчаси, 1-уй)

Кундузги бўлим: автоматлаштирилган системаларни ишлатиш; гидромелиорация, гидромелиоратив ишларни механизациялаштириш;

сиртқи бўлим: гидромелиорация, гидромелиоратив ишларни механизациялаштириш.

В. ПОСЛАВСКИЙ НОМИДАГИ АНДИЖОН ГИДРОМЕЛИОРАТИВ ТЕХНИКУМИ

(Андижон вилояти, Марҳамат шаҳри, Совет кўчаси, 1«а»-уй)

Кундузги бўлим: автоматлаштирилган системаларни ишлатиш; гидромелиорация, гидромелиоратив ишларни механизациялаштириш, гидротехника қурилиши;

сиртқи бўлим: гидротехника қурилиши, гидромелиорация, гидромелиоратив ишларини механизациялаштириш.

САМАРҚАНД ГИДРОМЕЛИОРАТИВ ТЕХНИКУМИ

(Самарқанд шаҳри, Севастополь кўчаси, 63-уй)

Кундузги бўлим: гидротехника қурилиши, гидромелиорация, гидромелиоратив ишларни механизациялаштириш;

сиртқи бўлим: гидромелиорация, гидромелиоратив ишларни механизациялаштириш.

Р. АЛИМОВ НОМИДАГИ СУРХОНДАРЁ ГИДРОМЕЛИОРАТИВ ТЕХНИКУМИ

(Сурхондарё вилояти, Қумқўрғон шаҳри, Стадион кўчаси, 20-уй)

Кундузги бўлим: бухгалтерия ҳисоби, хўжалик фаолиятининг назорати ва таҳлили, гидромелиорация, гидромелиоратив ишларни механизациялаштириш, автомобиллар ва двигателларга техника хизмати кўрсатиш ва уларни таъмирлаш;

сиртқи бўлим: гидромелиорация, гидромелиоратив ишларни механизациялаштириш, бухгалтерия ҳисоби, хўжалик фаолиятининг назорати ва таҳлили.

М. ВАПАЕВ НОМИДАГИ УРГАНЧ ГИДРОМЕЛИОРАТИВ ТЕХНИКУМИ

(Хоразм вилояти, Урганч шаҳри, Гурлан кўчаси, 1-уй)

Кундузги бўлим: гидромелиорация, гидромелиоратив ишларни механизациялаштириш, сув таъминоти ва сув ажратиш системаларининг ускуналарини ишлатиш;

сиртқи бўлим: гидромелиорация, гидромелиоратив ишларни механизациялаштириш.

ҚАБУЛ ҚОИДАЛАРИ

Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлигининг ўрта махсус ўқув юртларига асосий ёки ўрта умумтаълим мактаби ҳажмида маълумотга эга бўлган, СССР фуқаролари, шунингдек, СССР ҳудудида истиқомат қилувчи чет эл фуқаролари ўқишга қабул қилинадилар.

Кирувчилар ҳужжатларини ўзлари ўқишга кираётган ўқув юртининг қабул комиссиясига топширадилар.

ҲУЖЖАТЛАР: КУНДУЗГИ БЎЛИМГА — 15 АВГУСТГАЧА, СИРТҚИ БЎЛИМГА — 1 ОКТЯБРДАН 30 НОЯБРГАЧА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

Кириш имтиҳонлари: кундузги бўлимда — 1 августдан 20 августгача, сиртқи бўлимда — 1 декабрдан 20 декабргача ўтказилади.

«Гидротехника қурилиши», «Бухгалтерия ҳисоби, хўжалик фаолиятининг назорати ва таҳлили» ва «Автомобиллар ва двигателларга техника хизмати кўрсатиш ҳамда уларни таъмирлаш» ихтисослари бўйича сиртқи бўлимга кираётганлар учун кириш имтиҳонлари ва ҳужжатлар қабул қилиш кундузги бўлим учун белгиланган муддатларда ўтказилади.

Ўқувчилар сафига қабул қилиш кундузги бўлимда — 20 августдан 25 августгача, сиртқи бўлимда — 20 декабрдан 25 декабргача ўтказилади.

Кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: ариза, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, меҳнат дафтарчаси ёки жамоа хўжалиги аъзоси дафтарчасининг маъмурият томонидан тасдиқланган кўчирмаси (меҳнат фаолиятига эга бўлганлар, шунингдек сиртқи бўлимга кираётганлар учун), 086/У шаклдаги тиббий маълумотнома, 3х4 см. катталикдаги 6 та фотосурат.

Паспорт (туғилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома), **ҳарбий хизматга муносабати тўғрисидаги ҳужжат қабул комиссиясига шахсан кўрсатилади.**

Асосий ва умумтаълим мактаби негизида ўқишга кирувчилар математикадан (оғзаки), она тили ва адабиётидан (ёзма, диктант) имтиҳон топширадилар.

Сиртқи бўлимга кирувчилар математикадан битта (оғзаки) имтиҳон топширадилар.

Ўзбекистон ССР Мелиорация ва сув хўжалиги вазирлигининг барча ўрта махсус ўқув юртларига кирувчилар кириш имтиҳонларини СССР расмий тили — рус тилида ёки Ўзбекистон ССРнинг давлат тили — ўзбек тилида топширишлари мумкин.

• Хотира •

УЗИЛГАН КИПРИК

Неча йилдирки, афғон тупроғида ўқ овози тинмайди. Бобурнинг ҳоки қўйилган Қобулда, улуғ Навоий таваллуд топган Ҳиротда, Қундуз, Мозори Шариф каби қадимий шаҳар ва қишлоқларда биродаркушлик уруши давом этмоқда. Бир юртнинг фуқаролари, бир-бирига ёв. Урушда биргина афғонлар, пуштунлар, ҳазарийлар ҳалок бўлаётгани йўқ. Бу тупроқда мамлакатимизда яшаётган миллат вакилларининг ҳам қони тўкилган. Айримларининг ҳоки аллақайси даштларда қолиб кетди. Кўплари «темир қути»ларда ўз юртларига келтирилди. Мусибат қашқадарёликларни ҳам четлаб ўтмади. Ҳаёт ва муҳаббат нималигини билмаган навқирон фарзандларимиз шаҳид бўлдилар. Шулардан бири Косон районининг Ушоқтепа қишлоғида туғилган Ринат Худоёровдир.

Олти йилдирки, Ботир ака Худоёров оиласида Ринатнинг ўрни билинади. Она дастурхон атрофига тўплангандa кимдир етишмаётгандек, қишлоқнинг тўю маъракаларида бир йигит кўринмайди. Она боласини, жигарбандини қумсайди. Афсуски, иложи йўқ... Таскинни кўз ёшлари босадими?

1983 йилнинг баҳорида ҳарбий хизматга чақирилган Ринат икки ойлик бошланғич ҳарбий тайёргарликдан ўтди. Кейин Афғонистонга юборишди. Уларнинг қисми Қундуз шаҳрига жойлаштирилди. У кўп мактуб йўллади. Ўзга юрт ҳақида, табиати, одамлари тўғрисида.

«...Одамлари юпун кийинишади. Оби-ҳавоси шуни тақозо қиларкан. Тоғларда одамлар мол боқишади. Дарё бўйларида деҳқончилик қилишади. Боғлар кўп, айниқса узуми ширин бўлар экан. Бу ер Ўзбекистонимиз табиатига мос келади. Онажон, мен ҳақимда ўйлаб ўзингизни чарчатманг. Укаларимга, сингилларимга, отамга салом айтинг. Ҳамқишлоқларни, дўстларни сўраб қўйинг. Сизларни кўп соғинаман, тушларимда кўраман. Эҳтимол, ўйлаганимдандир. Яхши кунларда соғомон кўришайлик. Хайр онажон!

Сизларга аскарлик саломи билан ўғлингиз Ринат».

У хатларининг бирини шеър билан ифодалаганди:

Ота меҳри, она бағрини,
Узоқлардан мен ҳам
қўмсадим.
Юрагимнинг жўшқин
наҳрини,
Мактубимда сизга
йўлладим.
Мактубларим соғинчим
бўлиб,
Дарёлардан ошиб ўтдилар.
Мактубларим севинчим
бўлиб,
Она юртга бориб етдилар.

Ринат агар ҳаёт қолганида балки шоир бўлиб етишарди. Ватаннинг кўрки-жамолини, унинг ғам ва ташвишларини шеърга солармиди, давримиз кишиларининг образини поэзияда чизармиди...

Ушоқтепа қишлоғидаги Титов номли мактабнинг ўқитувчиси Зулфия Аллонова, собиқ ўқувчиси ҳақида шундай ҳикоя қилади:

— Ринатжон мактабимиздаги ҳаракатчан, серзавқ ўқувчилардан эди. У айниқса, адабиётга меҳр қўйганди. Шеъриятни жон-дили билан севар, шеърлар машқ қиларди. Хизмат даврида ҳам шеърлар ёзиб онасига юборганини биламан. Ринатжонда яна бир талант бор эди. У рубобни чиройли чалар, ажойиб ашулалар айтарди. Мактабимизда бирон-бир тадбир унингсиз ўтмасди. Комилжон Отаниёзов, Ортиқ Отажонов ижро этган ашулаларни ўзига хос оҳанг билан куйлар эди.

Ринат ҳақида унинг муаллими, ҳозир Пистали қишлоқ Советининг котиби Файзулла Жўраев ҳам шундай илиқ фикр билдирди.

Ҳаёт шодлик ташвиш билан бирга ёнма-ён юради. Уруш қурбонсиз бўлмайди. Биз у туфайли қанчадан-қанча оталаримиздан, ака-укаларимиздан жудо бўлдик. Афғон уруши ҳам халқимиз бошига кўп кулфатлар келтирди. Улуғ Ватан урушидан кейин шарқий Европанинг Чехословакия, Венгрия каби мамлакатларида юз берган катта ва кичик ҳарбий ҳаракатларда иштирок этдик. Бироқ Афғонистон ҳаммасидан ошиб тушди. Худоёров у ерда қурбон бўлганларнинг бири, холос.

...Жангдан ҳориб келган Ринатлар қисми қисқа муддатли дам олишда эди. Тўсатдан «душман» бостириб кириб, Ринат ва унинг бир неча дўстларини ҳалок қилди. Жанг беxатар бўлмаслигини кўрсатди. Унинг ўлими ҳақидаги мудҳиш хабар қишлоққа маълум бўлди. Жасади «темир қути»да келтирилди. Соғ-саломат ҳарбий хизматга кетган йигитнинг тақдири шундай тугади. Онаси Қизман холанинг фарёди оламни тутди. Сингиллари, гўдак укаларининг ноласи унга қўшилиб оламни титратди...

Ринатга ўхшаб афғон қирларида сўлган чечаклар сони оз эмас. Ҳамон оналар болаларига фарёд чекишмоқда. Уларнинг ўлимига сабаб бўлганларни ер муштлаб қарғашмоқда. Қизман хола ҳам шундайлардан. Унинг юрагидан фарзанд доғи кетмайди. Урушда майиб-мажруҳ бўлган йигитларни кўрганда боласи ёдига тушади. Бу оғир фожиадир.

Ринат ўлимидан уч-тўрт кун олдин сўнгги хатини ёзган экан. Аммо уни негадир жўнатмай, чўнтагида солиб қўйган. Хат жасад билан бирга келди. Она қистови билан тобут очилганда унинг кўкрак чўнтагидан чиқди. Унда яқин вақтларда бориб қолишини, ота-онаси, сингил-укалари, ёр-дўстлари билан қучоқ очиб кўришиш умиди борлигини билдирган эди. Аммо бу унга насиб қилмади...

Пистали қишлоқ Кенгаши жангчининг қабрига ёдгорлик тоши ўрнатди. У ўқиган Титов номли мактаб пионер дружинаси отрядларидан бири унинг номига қўйилди. Ринат Афғонистон Республикасининг «Байналмилал жангчи» медали билан тақдирланди. Назаримда жангчи ўқиган, тарбия топган мактабни унинг номи билан аташ лозим.

Ринатлар оиласи катта. Худоёр ака билан Қизман холанинг саккизта фарзанди бор. Оиланинг иккинчи фарзанди Марат ҳозир армия хизматида. Кўриниб турибдики, оила кўп болали. Байналмилал жангчилар оиласига амалий ёрдам бериш мамлакатда қонун билан мустаҳкамланган. Буни жойларда Шўро ҳокимиятининг вакиллари чуқур тушунишлари керак. Жумладан, марҳум жангчи оиласига ҳам ёрдам кўрсатиш лозим.

Ринат Худоёровга бағишланган ушбу ёдномани тугаллар эканман, академик шоиримиз Ғафур Ғуломнинг «Соғиниш» шеъридаги ёниқ сатрлар ёдимга тушди:

Узилган бир киприк абад
йўқолмас.
Шунчалар мустаҳкам
хонаи хуршид,
Бугун сабза бўлди
қишдаги нафас,
Ҳозир қонда кезар
эртанги умид.

Шоир айтганидек, узилган ҳар киприк абадий йўқолмайди. Инсонлар тақдири йўлида ҳалок бўлганлар чироғини уларнинг қариндошлари, фарзандлари ёқади. Хотирасини унутмайди. Бизнинг истагимиз эса инсон боласининг насибаси Она ердан узилмасин, ҳеч кимнинг ҳаётига ўлим соя солмасин. Уруш деган сўзни луғатимизда учратмайлик.

И. АМИРҚУЛОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг мухбири.

ТУРФА ОЛАМ

ЁМҒИР ЁҒДИРУВЧИ

Марказий Африканинг Бамбари шаҳрида 49 яшар Нионо Атеше деган киши истиқомат қилади. У ёмғир афсунгари ҳисобланади. Гувоҳларнинг айтишларига қараганда, Атеше уларнинг кўз олдида бир неча марта ёмғирни чақириб ёғдирган. Сеҳрга уни тўхтатиб қўйишга ҳам қодир. У ёмғир зарарли бўлса, булутларни ёғдирмай ҳайдаб юборган.

У очиқ майдонга чиқади, сўнгра осмонга узоқ муддат диққат билан қараб туради, бошини вақти-вақти билан ҳар томонга эгади. Орадан 30—45 дақиқа ўтгач, табиат унинг илтижоларини қабул қилади, булутлар тарқаб кетиб, ёмғир ёғишдан тўхтайди.

ҒАЛАТИ ЎҒРИЛАР

Шарқий Хитой денгизидаги Акусеки оролида кальмарлар (бешоёқли ҳашаротлар) фермаси жойлашган. Улардан озиқ-овқат тайёрлашда фойдаланилади. Ферма эгаси Кимато Нобуесининг айтишича, ҳозир бу ерда 190 та бешоёқли жонивор парвариш қилинади. Улар одатга кўра жуда тез ривожланади. Шу боис кўпайиши тинимсиз давом этмоқда.

Яқинда кальмарлар бу ерни зиёрат қилувчилардан бири, рассом Такаси Исихарани боплашди. У алоҳида ерга жойлашиб олиб, теварак-атроф манзарасини қоғозга тушираётганди. Бир лаҳза нарига кетган рассом қайтиб келганида йиғма ўтиргичи, соябони ва бўёқлари ўрнида йўқ эди. Уларни кальмарлар ўғирлаб кетиб, яшириб қўйишган экан.

ХЎРАНДАЛАР НИМАДАН РАНЖИШДИ?

Аккрадаги (Гана) «Олтин тож» ресторани айни гуллаган пайт эди. Лаззатли таомларнинг кўп ҳамда арзон бўлиши зиёратчиларнинг, шу жумладан чет эл сайёҳларининг эътиборини жалб этарди. Улар ўртасида сомса айниқса энг машҳур эди.

Бир куни зиёратчилар кутилмаганда кўринмай қолдилар. Бунинг сабаби тезда аён бўлди: Дам олиб ўтирган бош ошпаз қариндошига гап орасида сомса ичига ўргимчаклар солиб пишираётганини айтади. Ёрдамчиси уларни чакалакзорлар орасидан тутиб келар экан.

Бунинг жазоси қаттиқ бўлди: ресторан эгаси лақма ошпазни шу заҳоти имтиёз бермай ишдан ҳайдаб юборди.

• Спорт • Спорт • Спорт

ШАХМАТ

Яқинда «ИТМ» фирмаси томонидан катта ёшдаги машҳур шахматчилар ўртасида мусобақа ўтказилди. Собиқ жаҳон чемпиони, халқаро гроссмейстер Василий Смислов туғилган кунининг 70 йиллигига бағишланган баҳсда бир вақтлар юксак унвонга даъвогарлик қилган америкалик Самуил Решевский ҳам қатнашди. У иштирокчилар ўртасида энг кексаси. 79 ёшга кирган таниқли бу шахматчи мусобақада ёмон ўйнамади.

Кекса гроссмейстерларнинг илк бор ташкил этилган баҳсида мамлакатимиз вакиллари Евгений Васюков билан Ефим Геллерлар муваффақиятга эришдилар. Улар имкониятдаги тўққиз очкодан 5,5 тадан очко тўплаб, мусобақа ғолиблари бўлишди.

БАДИИЙ ГИМНАСТИКА

Воронежда спортнинг бу тури бўйича СССР соврини учун мусобақа бўлиб ўтди. У жаҳон ва Оврўпонинг мутлақ чемпиони киевлик А. Тимошенконинг ғалабаси билан тугади. Қобилиятли гимнастикачи ҳаммадан кўп балл тўплаб, соврин соҳиби бўлди.

Иркутсклик О. Костина иккинчи, киевлик О. Скалкина учинчи ўринларни эгаллашди. Афсуски, жумҳуриятимиз вакиллари бу сафар СССР соврини учун баҳсларда муваффақиятли қатнаша олмадилар.

«ҲАЁТУЛ ҲАЙВОН» САҲИФАЛАРИДА

Ушбу китоб муаллифи Муҳаммад Камолиддин ибни Абулбакр Мисрда яшаб, ижод этган. У «Ҳаётул ҳайвон» асарини 1323 мелодий йилида чоп эттирган. Муаллиф қаламга олган ҳайвонлару қушлар ҳақида унгача бирорта ёзувчи ёки олим ёзмаган. Қуйида эътиборингизга мазкур китобдан парча ҳавола этамиз.

СЎНА ЧИВИН

Бу жонзот 40 кеча-кундуз умр кечиради. Филникига ўхшаш кичик хартуми билан одамлар қонини сўради. Ажабланарли томони шундаки, сўна оқ нарсага қўнса қора, қора нарсага қўнса оқ тезак солади. У ифлос жойларда кўп учрайди. Қўшилишганда улар бир кун ётадилар.

ҲИКОЯТ. Бир куни халифа Абужаъбор тахтда ўтирганида (VIII аср) сўна келиб, юзини чақади-да қонини сўриб кетади. Шунда ғазабланган халифа «ким бор» дея ҳайқиради. Югуриб келган хизматчилардан бири:

— Олим муқабил Сулаймон шу ердалар, — деди.

— У кишини чақиринг.

Олим кириши билан халифа: «сўна нима учун яратилган» деган саволни беради.

— Ҳокимлар, бошлиқларни хўрлаш учун.

Халифа кулиб юборди. Сўнгра яна мурожаат этди.

— Ул сўнадан сақланишнинг чораси недур?

— Ошқовоқ япроғини сувда қайнатиб, хонадонга сепилса бас, шунда улар умуман йўламайдилар...

ЛОЧИН

У кучли қанотга эга бўлиб, ниҳоятда тез учади. Тулки, ҳаттоки бўрини чангалига, олиб баландга парвоз этгач, ташлаб юборади. Кейин пастга тушиб, ўлган ўлжасини эгасига олиб келиб беради. Қушлар орасида энг садоқатлиси ҳам лочин ҳисобланади.

ҲИКОЯТ. Бир куни лочин хўрозга деди: «Нега бунча кеккаясан, аслидаку тухум эдинг. Она товуқ сени очди, энди эса катта бўлиб бир қанча товуқларга югурадиган бўлиб қолдинг. Бу ҳам етмагандек қўшниларникига ҳам айланишасан. Мендан ибрат ол. Эгам овга олиб чиқса ўлжасини тутиб, келтириб бераман. Ўзим емай хўжам берганига қаноат қиламан.

Арабчадан А. НАБИХЎЖАЕВ ва Ҳ. ҚОРАБОЕВ ағдармаси.

Муҳаррир Н. ЁҚУБОВ.

Ойнаи жаҳонда

13 ИЮНЬ, ПАЙШАНБА

● ЎзТВ I

8.00 «Соғлом бўлай десангиз».
8.10 «Дўзах ўти», «Ов ҳақида». Телефильмлар.
9.10 «Дўстлик ришталари».
9.40 «Кичик ҳикоялар». Бадиий фильм («Тожикфильм»).
10.50 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Нишона».
* * *
18.00 Янгиликлар.
18.10 «Хоҳ ишон, хоҳ ишонма». Мультфильм.
18.30 «Элга хизмат: талаб ва таклиф».
19.00 «Замин саховати».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Водий тароналари».
20.30 Москва. «Время».
21.10 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоийхонлик».
22.00 «Ахборот».
22.20 XII чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши V сессиясида.
22.50 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Тезюрар поезд». Бадиий фильм («Мосфильм»).
00.20 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Қалбида қуёш тафти». Телефильм.
18.35 «Ўтмиш ва бугун».
19.00 «Пульс». Хабарлар.
19.10 «Қизиқарли учрашувлар».
20.10 Кичик концерт.

АШХОБОД КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.10 «Туркманистон».
21.30 «Оталар насиҳати».
21.40 ТССР халқ артисти, бахши О. Набатов куйлайди.

● МТ I

6.00 «Тонг».
8.35 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
9.40 «Болалар мусиқий клуби».
10.25 «Потя ва Потиха». Мультфильм.
10.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
11.30 ТСН.
11.45 «Ҳамиша бирдай бўлавермайди». Бадиий фильм.
13.00 «Эфирда мусиқа». Сайланмалар.
13.30 «Олам кинокамера кўзгусида». Улуғ Ватан уруши бошланганлигининг 50 йиллигига.
14.30 ТСН.
14.45 Болалар учун фильм. «Ҳайвонот боғида ёз» («Қозоқфильм»).
15.10 «Қизиқувчилар олами».
15.35 «Онам, дадам ва мен».
15.55 «Сизга ветеранлар...». «Ғолиблар» кўрсатуви саҳифаларида.
17.15 Сиёсий мулоқотлар. «Мени асрдан узоқлаштирманг...». КПСС Свердлов ноҳия қўмитаси қошидаги Москва ижтимоий-маданий марказининг очилиши ҳақида.
18.00 ТСН.
18.15 «Игорь юриши ҳақида ривоят». Мультфильм.
18.40 «Капитализм инсон қиёфасида». Телевизион очерк.
19.20 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.
20.30 «Время».
21.10 ИИВ маълумотларига кўра...
21.25 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони», «Музобоз», «Дело», «Эм-ти-ви». Кўрсатув охирида (00.25) — ТСН. Халқаро воқеаларга бағишланган сони.
00.40 Хориждаги рус маданияти.
01.30 «Бедана ноласи». Тўққиз серияли телевизион бадиий фильм премьераси. 5-серия.

● МТ II

7.00 Ишбилармон кишининг тонги. 8.00 Эрталабки бадантарбия машқлари. 8.20 Мультфильм. 8.30 «Сизга ветеранлар...». «Мангуликка айланган лаҳзалар». 1986 йилда ҳарбий мухбирлар билан бўлиб ўтган учрашув ҳақида. 9.15 «Жонли сайёра». Ўн икки серияли ҳужжатли фильм. 2-серия (Буюк Британия). 10.10 «Кечиккан учрашув». Телевизион бадиий фильм.
* * *
13.30 Болалар учун фильм. «Мен қандай билағон бўлдим». 2-серия.
* * *
19.45 Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.00 СССР халқлари Х ёзги спартакиадаси. Сузиш. «Олимпийский» спорт комплексининг сув ҳавзасидан кўрсатилади. 20.30 «Время» (сурдо таржимаси билан). 21.10 «Шахсий компьютерлар олами».

«ТОШКЕНТ» СТУДИЯСИ КЎРСАТАДИ
21.25 «Бу оқшомда».

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»
(«Сельская правда»)
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском языке.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари —33-44-43, 32-56-21, 33-16-27, 32-54-41, Масъул котиб — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими— 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими —32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими —32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими —32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 33-54-33. 32-56-36, Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Безатиш бўлими—32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

БУЮРТМА № 5566. Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитаси нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди 01.40. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12